

Ali ste že razprodali 1. zvezek »Stanovsko-strokovne knjižnice“ Poverjeništva UJU v Ljubljani?

P. Bogović:

Učitelji - ministri.

Erzberger.

Drugi po važnosti je — svima dobro znan — Erzberger. On se je vrlo mlad dan na politiku i organizaciju radništva. Več kot mladi učitelj, pripravnik držao je vatrene govore radništva. Po svojim velikim sposobnostima došao je u najusobnijem času, za svojo domovinu, na najviše državno mesto, za državnog kancelara. Njemačka mu ne će nikada zaboraviti usluge, koje joj je iskazao svojim velikim umom u doba prevrata 1918. god. Bio je veliki političar i voda »Centruma«. Nit njegovog radinog života prekinuo je atentator hitem iz revolvera 1921. god.

(Dalje prihodnjič.)

LJUD. POTOČNIK:

Vprašanje prisilne upokojitve.

»Učiteljski Tovariš« otvarja razpravo o tem že večkrat načetem vprašanju in resnično je potrebno, da se o njem javno pogovorimo, ker sega isto globoko v učiteljski stan in družabni položaj.

Dati brezpozorno prav bodisi zagovornikom tega vprašanja bodisi njega protivnikom, bi ne bilo korektno že radi tega ne, ker se mora vsako socijalno vprašanje, ako je hočemo rešiti obravnavati harmonično tako, da se z upoštevanjem interesov enih in drugih skuša zadevo spraviti v sklad. Tako postopanje nas obvaruje obojestranskih ekstremov in ocirkov enostranosti. Mogoče je ravno neovaževanje bričujočega principa krivo, da se v tem vprašanju še ni prišlo do pravičnega torej do zadovoljivega rezultata.

Predvsem povediamo in konstatiramo, da bi to vprašanje sploh ne eksistiralo, ako bi bile naše gmotne in socijalne zadeve vsaj toliko urejene, kakor niso, zato moramo z močjo polne pare stremiti in delati v doseglo cilju. Ureditev naših gmotnih in socijalnih zadev

Razumljivo je, da se z ogorčenjem branijo modre nole oni tovariši, ki je bilo upokojitev iz sedanja mizerije pahnila — n. pr. z izgubo stanovanja — v še večjo bedo. Povdariajoč s polno opravičenostjo, da spričo svoega vsestranskega in uspešnega mnogoletnega delovanja take krutosti niso zaslužili. Toda prav tako opravičeni da so tudi protesti onih mlajših, pa tudi vrlo zaslужnih in sposobnih tovarišev, ki imajo otroke za srednje šole, na jih spričo sedanjih razmer ne morejo šolati in jih doma duševno umirajo, katerim se — s nodaljšanjem službovanja starejših tovarišev nad normalo — zapira pot na ona udobnejša mesta, odkoder bi jim bilo vendar le še omogočeno šolati otroke.

To slednje ni samo zadeva posameznih oseb, ampak, ker se tiče mladine, v veliki meri tudi zadeva bodočnosti naroda ter mora kot tako primočno stopiti v ospredje. Pravimo »primerno«, ker kakor bi bilo nad vse idealno da bi starost svoje interese žrtvovala blagru mladine in s tem narodovi bodočnosti, tako vendar kaj takega v našem slučaju ne moremo pričakovati, ker bi se tedaj vsi oni tovariši, ki bi z upokojitvijo izgubili stanovanje, morali dobesedno odreči eksistenci, kate-

„Sirota Anka‘ v dramskem gledališču v Ljubljani.

»Za uk si prebrisane glave,
pa čedne in trdne postave.«

Valentin Vodnik.

Slovenski narod že od nekdaj rad poje. Nesmrtni pesnik Vodnik je pred dobrimi sto leti v svoji mladosti tudi rad pesel: »Kar mat' me učila, me mika zapet.« On je v svojih pesmih svoje rojake vedno izpodbijal k poštenemu delu, petju in veselju.

Slovensko žensko društvo je priredilo v torek, dne 10. aprila ob pol 18. spevoga »Sirota Anka« v dramskem gledališču. V nedeljo, dne 14. t. m. se je igra ponovila ob pol 11. Obakrat sem se je udeležil ter moram konstatirati, da sem bil obakrat zelo zadovoljen na prekrasenem uspehu.

re žrtve se na vendar ne more zahtevati. Zato naj bi se ta zadeva spravila v harmonijo na ta način, da si naučna uprava postavi za načelo, da se prisilno upokoji le vše one učne osebe našega stanu, ki služujejo že nad 35 let, da imajo — če tudi izven službenega kraja — lastna stanovanja, in pa one, ki nimajo uradnega stanovanja in ne otrok za šolanje, da zasedajo mesta, ki bi drugim bila v vprašanju šolanja nujihovih otrok ugodna. V to svrhu naj bi se s pomočjo okrajnih šolskih svetov napravil tozadenvi seznam.

Marsikatero mesto v zgorenjem smislu bi se na ta način izpraznilo, brez škode za šolo, ker bi se tozadne vrzeli izpolnile z učiteljskim naraščanjem, pa tudi brez občutne socijalne škode za prizadete, a marsikateremu učitelju — očetu — obisoucu bi v pogledu vzgoje njegovih otrok vzišlo na obzorju solnce in marsikatero zlo in prokletstvo bi bilo odvrneno.

Konečno naj se omenimo, da se nam ne zdi primerno, pri tem vprašanju podudariati člosten in moč, ki jo še kak posamezni učitelj baje čuti v sebi kljub dosluženim 32. letom, ker to so vsekakor izjeme, in mlajša generacija, ki mora v svoji boljši dobi življenja okušati dobrine današnje mizerije in živet čase, ki jih starejši tovariši v svoji mladosti nikdar živel niso, ne bo zmogla takih izjem tako visoko gori in bo na vsak način reflekterala na priznanje službene polnoletnosti z 32. leti službe ter se bo postavila z vso odločnostjo v bran, ako bi kak izvestni individij hotel kdaj to največ po silu razmer ustvarjeno dobro volio naših starejših tovarišev, služiti prostovoljno nad normalo, zlorabit na ta način, da bi se zdaj normirano učiteljsko službeno polnoletnost pomaknilo navzgor.

Kai takega bi sicer tovarišev pričujočega vprašanja najbrže ne tangiralo več, vsekakor na bi bili prizadeti mlajši. Toliko v uvaževanje!

Ferijalni Savez učiteljstva.

— Podružnica F. S. za šmarsko-rogaški okraj. Tovariši, kateri ste se že in kateri se še mislite prijaviti za Ferijalni Savez upošljite natančen naslov in 14 Din za članarino. Storite takoj ker se članarina vsak mesec zviša! — Špan, Sv. Stefan.

— Ferijalni Savez učiteljstva. Vse podružnice F. S. okr. učit. društev prosim, da radi enotnosti društvenega žiga uporabljajo besedilo: (n. pr. za podr. F. S. okr. učit. dr. Kočevje) »CLII. Podružnica učitelj. Fer. Saveza za kočevski okraj« (dopis glavnega poverjeništva F. S. v Beogradu št. 2127 z dne 11. aprila 1923 s prilogom). — S. M.

— Podr. učit. F. S. za kočevski okraj. — Vse tov.ice tega okraja prosim, da mi v najkrajšem času pošljete čl. izkaznice izpolnjene. Ako se je kdo po ustanovnem obč. zboru F. S. premislil, prosim, da mi pošlje prazno člansko izkaznico! Rok 12. april je potekel! — Nač. F. S. — S. M.

Učiteljski pravnik.

— Ali sme krajni šolski svet odslej zaračunati in zahtevati odškodnino za naturalno stanovanje? Naturalna stanovanja so bila voditeljem priznana z razpisom in so jim zajamčena po dekretu in še sedaj veljavnih starih zakonih. Po prevratu se je sicer uvedla praksa, da v dekretih šolske oblast ni naznačila stanovanja, vendar to voditelji z ozirom na razpis lahko zahtevajo da se naknadno izvrši. Doklade,

Igro je po Aškerčevi baladi tako srečno sestavila neumorna in zelo pridna učiteljica gdč. Milka Umbergerjeva s pomočjo narodnih, ponarodelih in nekaterih pesmi naših skladateljev, kakor Adamiča, Juvanca in drugih. Spevoigra je mnogobrojne poslušalce — malčke in odrasle — naravnost zadivila, da so se vzkliki — milo srščano, krasno nepričakovano lepo, veličastno — nepretrogoma vrstili.

Nežna godba! Prof. Jeraj ima izvrstno šolo. Ko bi ne imel pred očmi družbice — dvanaest dečkov in deklic — ki igra umetniško, bi mislil da igra izurjeni salonski orkester. Prof. Jeraj igra na pianini, taktira ter gleda na svoje gojence — vse obenem — kakor izvrsten in ljubezljiv učitelj.

Krasno detje! Zbor učenk osnovne šentiakobske šole pod vodstvom gdč. Umbergerjeve je pokazal, da se le s sistematičnim poukom doseže kaj izrednega. Kdo je pričakoval, da bo gdč. učite-

ki jih prejema učitelstvo za stanovanje, niso stanarina, temveč so to stanovanjske draginjske doklade, v čemer obstoji bistvena razlika. V zakonu o draginjskih dokladah ni nobene določbe da so stanovanjske doklade kakorkoli omejene in tudi ni nobene določbe, ki bi zavorila o naturalnih stanovanjih. Dokler tega ni, je v veljavi z razpisom in dekretom zajamčeno pristo naturalno stanovanje in krajni šolski svet niso upravičeni zahtevati odškodnine za stanovanje zaradi stanovanjske draginjske doklade. — Pritožbo je napraviti na višji šolski svet.

— § Množijo se ovadbe proti učiteljstvu. Če se tudi takoj razvidi, da ni pritožba utemeljena vendar je neobhodno potrebno in edino pravilno, da dobi dotičnik obtožbo v pogled in izjavo. Poizvedbe le po ovinkih niso današnjim razmeram primerne. Vsa fara ve prej za podrobnosti učitelj obtoženec pa ne. Nastopili bomo proti vsakomur, ki tako dela, ne glede na osebo. Zahtevamo ravnino, odkrito pot!

— § Vloge šolskih vodstev na okrajna glavarstva v svrhu šolskih prireditev so kolka proste (Odlok kr. finančnega okrajnega ravnateljstva v Mariboru št. 957/1). Pomotoma so nekatera okraina glavarstva zahtevala za take vloge kolke 3 in 10 Din. Sedaj se je dosegla odločba, da so te vloge uradna korespondenca, ker se vrša na uredni ukaz.

Iz Jugoslavije.

Denarne podpore Učiteljske tiskarne kulturnim društvom. Učiteljska tiskarna je dala od čistega dobitka: Društvo za zgradbo Učiteljskega konviktka 40.000 K. Učiteljskemu domu v Mariboru 40.000 K. U. J. U. poverjeništvu v Ljubljani 40.000 kron. Učiteljskemu zdraviliškemu domu v Rogaški Slatini 40.000 K. Starostnemu podpornemu fondu 40.000 K. Sokolskemu Savezu 12.000 K. Ciril-Metodovi družbi 12.000 K. Pedagoškemu seminaru v Ljubljani 12.000 K. Visokošolcem v inozemstvu 12.000 K. raznim dobrodelnim in kulturnim društvom 12.000 K. — Jugoslovanski Matici daje stalno pogodbeno pripadajoče in odstotke po prodanih zvezkov. — Podpirajte ta naš zavod, saj podpirate s tem sebe: kupujte zvezke le pri njem in vpravljajte zvezke na njem.

— Okrajna učiteljska društva opozarjam da je po izprenembah v poslovniku voliti in bodoče za pokrajinsko skupščino na vsakih 50 članov po enega delegata in ne samo enega delegata od vsakega društva, kakor dosedaj. Za državno učiteljsko skupščino je voliti na samo enega delegata. Opozariamo na tozadne organizačne statute, ki jih vsebuje 1. zvezek »Stanovsko-strokovne knjižnice«, ki jih imajo predsedniki okrajnih učiteljskih društev za vse člane na razpolago.

— Okrajna učiteljska konferenca za brežiški in sevninski šolski okraj se vrši dne 9. junija t. l. v Brežicah. Dne 11. novembra pr. l. je zahtevalo brežiško-sevninski učiteljstvo potom resolucije sklicanje uradne konference tudi za slučaj, da se učiteljstvu ne nakažejo konferenčne daje kajti osem let že ni bilo uradnega zborovanja navzlič temu, da se je s preobratom nagromadilo ogromno snovi, ki čaka strokovnega obravnavanja. Vestno in idealno učiteljstvo pa tudi skrbni nazadovanje našega šolstva propagiranje narodne morale in pojemanje domorodnega čustovanja in udejstvovanja: zato namenava mogočno povzdigniti svoj glas v obrambo narodne šole prizadevati pa tudi od merodajnih činiteljev, da bodo upoštevali mlgajanje in nasvetne kulturnih vilonjiev ter se do možnosti osebno udeležili.

— Zalostna zgodba (ena izmed tisočih). Gospodje Vi, ki ste sami, tožite? Skrbite le zase in ne morete izhajati?

Kaj pa naj potem šele jaz rečem, ki imam številno družino in neprenehoma bolezen v hiši vsedeljevanja na Koroško in bega s Koroške polno dolgov, da ne smem na nio niti misliti... K streč sem kupil v jeseni nekaj koruze nekaj na so mi jo podarili dobri ljudje: drugače bi že niti ne mogli več živeti. Sedaj pa jemo žunce in mleko, ki ga dobivam na upanje dan na dan... vedno enako. — Fantka imam, sedem let starega. Včasih je rad skakal in se igral s sosedovimi otroki. Bil je priden in rad ubocal. Tudi jedel je kar smo mu dali. Toda žganci in mleko, ki smo ih začetkoma jedli s pravo slastjo so se mu končno vendarle uprli in ih ni morel več. Tiho in boječe je onesel svoj krožnik mamici v kuhinjo in uril svoje velike oči v mamine roke in čakal, da mu mamica vendarle da kaj drugega, čedrav slabšega. To so momenti, ki jih pozna načelne tisti, ki jih je občutil na lastni koži... Šestindvajset let sem učitelj, vedno sem žrtvoval vsak trenotek blagručnih otrok, moi otrok na naj gladu umira... In jaz naj to gledam po tem, ko sem osivel v javni službi... — Sosedov Tonček je imel silno rad močega fantka. Delal mu je igrače in vedno sta bila skupaj. Tonček na je bil letičen, kar vidno je slabel in je lansko leto umrl. Od takrat se boji moj fant ijetke in smrti nad vse. Ko mi je hujšal in slabel vsled gladi, sem mu reklo: Francek je, saj si že napolnomo-

zborovanja. S kako resnostjo in preudarnostjo pripravlja stalni konferenčni odbor to skupščino narodnega učiteljstva, kako idealni možje vodijo vse to delo, kaže spored, s katerim se vabi učiteljstvo na konferenco in v katerem se mu veleva: »Častna dolžnost vsakega učitelja in vsake učiteljice je, da se udeleži konference in izdela prvo konferenčno vprašanje!« ki se glasi: »Kako v zvezdu in siri učitelj jugoslovensko državno misel v šoli in med narodom?« Referenti: Bregant Zmago, Minka Gajškova in Jerše Jože. Poleg tega so še na sporedu dve vprašanji in sicer: Podrobni učni načrt za zemljepisje. Referenti: Knapič Jančko in Tominc Blaž in Erzen Anton. Podrobni učni načrt za zgodovino. Referenti: Jamšek Franc, Gajšek Simon in Drnovšek Fran. Vse učiteljstvo obeh okrajev je z redkimi izjemami že prijavilo svojo udeležbo, pa tudi iz kozjanskega okraja so se napovedali mili gostje, ki bodo najsrcejšje pozdravljeni v naši sredi. To delovanje posavskega učiteljstva dokazuje da tudi v najtežjih časih ni pozabilo na svojo dolžnost, da so med njim še vedno na postojankah oni izkušeni starci borci za vzorno narodno šolo in da vodi šolstvo v teh okrajih šolnik, ki se zaveda svoje odgovorne službe in ima toplo srce za svoje sodelavce. In tako se bo v soboto dne 9. junija podalo naše učiteljstvo na pot proti Brežicam. Marsikater bo že moral v prvih popolnoma urah prijeti za potni les da dospe do osme ure na lice mesta. Konjički nas tokrat ne bodo vozili, saj dijet ne dobimo izplačanih, a doma ostavimo otročiče z najboljšim appetitom! Pa kaj zato! Košček ponotne počače v nahrbniku, nípico morskega duhana v zobeh in veselo zavesti v srcu, da gremo vgradit, med tem ko jih tolko podira, s to prtljago orempljeni bomo stopali proti zeleni Savi, kateri še izročimo iskrene pozdrave do naših bratov, ki so tudi trdeli za nas — brez dijet in potem na delo! Ž.

— Ljubljanske člane(ice) Slov. šolske Matice prosim, da pridejo čim prej po knjige za leto 1922.: dobiti jih je vsako dopoldne v šoli na Barju I. dekliske meščanske šole, I. dekliske osnovne šole, manjšinske šole, V. deške osnovne šole. Lichtenthurnov zavod, državno vzgajališče, Sežun Andrej Franek Lena stud. phil. Leskovic Viktor in Pretnar Miroslav.

— Metodiške opazke k risarskemu pouku. Moderno risanje se vrši večinoma po modelih. Učenci rišejo razno orodje, nosode rastline, metulje in drugo. Pri tem pouku se razvija njih razum res veliko bolj kakor pri risanju po predlogah. Glede dovršenosti so pa te risbe navadno precej domanjkljive. Tukaj pa je spremno vmes posegel profesor Sič s svojimi ornamenti zlasti na pirih in kožuhih. Z risanjem takih vzornih predlog si učenci pridobijo spretnost in popolnost v izvršitvi, kar je tudi hvale vredno. Tako so tudi mlajši umetnikom še vedno vzor dela slavnih mojstrov, kakor n. pr. Rafaela, Mihaela Angela Vereščagina, Matejka in druge.

— Zalostna zgodba (ena izmed tisočih). Gospodje Vi, ki ste sami, tožite? Skrbite le zase in ne morete izhajati? Kaj pa naj potem šele jaz rečem, ki imam številno družino in neprenehoma bolezen v hiši vsedelje